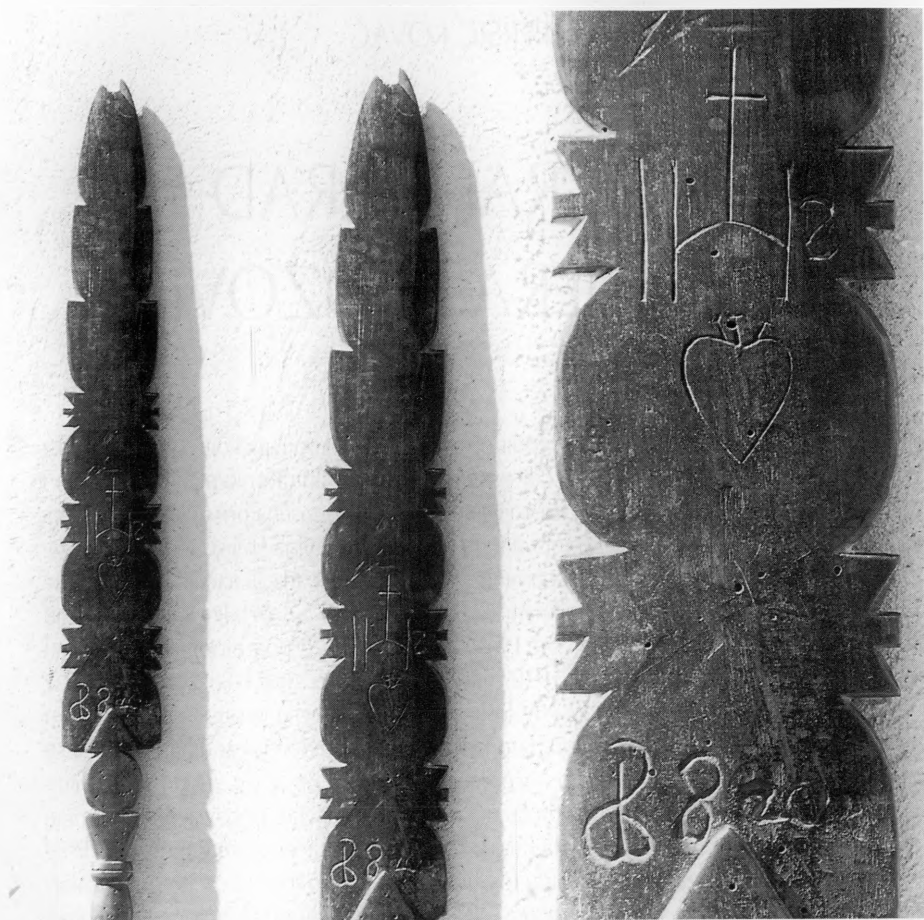

ETNOGRAFSKI RAD DR. LEANDERA BROZOVIĆA

Od kada je davne 1945. godine prijedlogom koprivničkog knjižara Vinka Vošickog osnovan "Odbor za osnutak muzeja grada Koprivnice", započinje i etnografski rad dr. Brozovića koji se prije svega odnosi na prikupljanje i prezentiranje etnografskih predmeta. Među prvim predmetima koji su se našli u muzeju, Zbornik muzeja grada Koprivnice spominje "jedanaest komada licitarskih modela", te kolovrat koji je darovao dr. Stanko Sulimanović iz Koprivnice. No ozbiljniji skupljački rad bilježi Brozović u svojem "Dnevniku" od 1947. godine. Tako je prvi etnografski predmet upisan 10. veljače 1947., preslica iz 1820. godine, vlasništvo Ane i Stjepana Mikića iz Torčeca. Od ostalih podataka bitnih za etnološku obradu, nadevena je samo činjenica kako preslica osim godine ima urezan "monogram Isusa". Tijekom narednih godina predmeti su prikupljeni čini se slučajnim odabirnom kojim je rukovodio dr. Brozović, ne provodeći sustavni otkup pojedinih područja, već otkupljujući ili na druge načine pribavljajući predmete koji su bili ponuđeni. Na taj način etnografska je zbirka obogaćena predmetima različite namjene: odjećom, pomagalicama za obradu tekstila (preslice, kolovrati, trlice, grebeni, tkalački stan...), keramikom, obrtničkim i zemljoradničkim alatima, ukrasnim predmetima, predmetima za održavanje osobne higijene, umjetničkim predmetima, itd. Najviše je materijala prikupljeno u Koprivničkom Ivancu, ali i u Hlebinama, Bregima, Peterancu, Novigradu, Torčecu, Kunovcu, Lepavini, Mostima, Sigecu, Delovima, Subotici, Đurđevcu, Podravskim Sesvetama, Đelekovcu... dakle, gotovo na čitavom području bivših općina Đurđevac i Koprivnica. Najveći broj nabavljenih etnografskih predmeta evidentiran je u veljači 1953., te se čini da se radilo o organiziranoj akciji odlaska na teren i neposrednog otkupa, ali opet se radilo o ponuđenim, a ne točno određenim predmetima.

Osim navedenoga skupljačkog rada vrlo su bitni podaci koje Brozović upisuje u svojim Dnevnici, a koji osim karakteristika predmeta često skrivaju i neke činjenice vezane uz druga područja tradicijske kulture. Tako primjerice doznajemo podatak o rodbinskim nazivima iz opisa preslice koja je u Muzej stigla 1961. godine: "Prema izjavama bake (po ocu) darovateljice, koja je stara oko 10 dana, preslicu je načinio njezin djed (*ĵapica*) Martin Krapinec iz Bregi".

Sljedeći zanimljiv predmet otkupljen je 27. travnja iste godine: "Klešče (drvene) za puka-

Slika 1.
 Preslica s urezanim Kristovim monogramom i godinom, Torčec 1820.

nje dlaka" uz navedene točne dimenzije i ime vlasnika Belošević Franje - Bregi. Za dalju etnološku obradu ovog predmeta svakako je potrebno više podataka, no u Brozovićevoj bilješci dane su barem osnovne smjernice.

U veljači 1948. evidentiran je primitak bačvarskog alata iz 1799. s potpisom svih predmeta i originalnim nazivima na iskrivljenom njemačkom jeziku. Nema na žalost, nužno potrebnih podataka o tome tko je i gdje koristio alat, tko je bio prvi vlasnik (ili autor), za koje radnje su pojedini predmeti služili i sl.

Mjesec dana nakon toga zapisana je sljedeća bilješka: "Nož sa kostnatim ukrašenim drškom. Ovo je primjerak legradskog noža, gdje je obrt pravljenja noževa bio razvijen i poznat u bližoj i daljnjoj okolini. (Posljednji nožar u Legradu je bio Šenyi Andraš)." U ovoj kratkoj

zabilješci već možemo nazrijeti jednu životnu priču koja osvjetljava način života u određenom, iako ne točno datiranom razdoblju.

Svakako jedan od najzanimljivijih opisa - isječka iz tradicijskog seoskog života je slijedeća bilješka: "... sečkara iz drva i željeza (za rezanje slame i dr.)." To je primjer prvih sečkara u Podravini. Bila je pokretna (tj. portabilna). Ljudi su je nosili na leđima (vidi dvije karike na dnu sečkare) i glasno izvikivali: "Sečkar... sečkar... Režemo sečku..." U Torčecu ima i danas obitelji s nadimkom SEČKAROVI.

Brozovičeva aktivnost prijmer je marljivog skupljačkog rada, ali i sposobnosti isticanja malih isječaka iz davno minolog načina života, koji suvremenom etnologu mogu biti i od neprocjenjive vrijednosti pri proučavanju tradicijske kulture Srednje Podravine. Bogata etnografska zbirka formirana upravo u vrijeme njegova djelovanja neiscrpan je izvor informacija i mogućnosti muzeološkog i znanstvenog rada.

Vesna Peršić Kovač

Die Tätigkeit von Dr. Leander Brozović beim Sammeln des ethnographischen und folkloristischen Materials

Ab 1945, als der Ausschuß für die Gründung des Museums der Stadt Koprivnica gegründet wurde, beginnt auch das Sammeln bzw. die Präsentation des ethnographischen Materials. In diesem Prozeß nimmt Dr. Leander Brozović, der in der Zeitspanne zwischen 1946 und 1962 eine große Anzahl von Gegenständen sammelte, einen besonderen Platz ein. Das gesammelte Material umfaßt Gegenstände verschiedener Verwendung: Kleidung, Werkzeug für Textilbearbeitung, Werkzeug der Handwerker und Bauern, Zierrat, persönliche Gegenstände und Gegenstände der Volkskunst. Die meisten Gegenstände wurden in Koprivnički Ivanec gesammelt, aber auch in Hlebine, Bregi, Peteranec, Novigrad, Torčec, Kunovec, Lepavina, Mosti, Sigetec, Delovi, Subotica, Đurđevac, Podravske Sesvete, Delekovec, u.a.

Die meisten Gegenstände wurden im Februar 1952 gesammelt, so daß es sich hier wahrscheinlich um eine organisierte Aktion des Sammelns vor Ort und eines unmittelbaren Abkaufens handelte. Neben den präzisen Angaben über Zeit und Ort des Abkaufs gibt Brozović auch Angaben über die Besitzer und über das zumindest ungefähre Alter eines jeden Gegenstands an. In einigen Fällen gibt er neben den üblichen Angaben auch eine detaillierte Beschreibung des betreffenden Gegenstandes oder seiner Verwendungsweise. Für den Ethnologen sind jedoch die Aufzeichnungen über das Leben der Bauern von Podravina am interessantesten, die zwar bei Brozović in Nebenbemerkungen vorkommen, aber auf sein Talent, das Interessanteste hervorzuheben, schließen lassen.